

TKM Kérdések és Válaszok

Mi az a TKM és mit mutat?

A TKM (Teljes Költségmutató) azt mutatja meg, hogy - adott paraméterek mentén - közelítőleg mekkora hozamveszteség éri az ügyfelet egy elméleti, költségmentes hozamhoz képest amiatt, hogy azt az adott életbiztosítási (nyugdíjbiztosítási) terméken érte el. A típuspéldán keresztül bemutatott költségek tartalmazzák – többek között – a termékbe beépített kockázatok ellenértékét is.

A TKM mutató tehát egy, az ügyfelek érdekeit szolgáló, egyszerű mutató, amely egyetlen szám segítségével fejezi ki az adott biztosítás költségeit.

Mi a TKM bevezetésének a célja?

A TKM 2010 évi piaci önszabályozáson alapuló bevezetésével a biztosítási szakma célja alapvetően a unit-linked termékek átláthatóságának és összehasonlíthatóságának növelése volt. A számítási kötelezettség alá vont termékkör bővülésével a költségtranszparencia tovább erősödött. Az egységes mutató révén a különböző biztosítók által kínált termékek költségszintje – egy meghatározott paraméterekkel bíró példán keresztül – könnyebben összehasonlíthatóvá válik. Ez hozzásegíti az ügyfeleket ahhoz, hogy méginkább megalapozott, informált döntést hozzanak a biztosítási termék megvásárlásakor.

2016 január 1. óta immár jogszabályi szinten is szabályozott a TKM számítási kötelezettség. A MABISZ TKM Szabályzatában rögzített TKM számítási módszertan megfelel az 55/2015. (XII. 22.) MNB rendeletben rögzítetteknek, ahhoz képest mindössze további, a számítást pontosító részletszabályokat tartalmaz.

Milyen módon számítják ki a TKM-et?

A TKM mutatót a mindenkorai biztosításpiaci átlagszerződést a lehető legjobban megközelítő típuspéldán keresztül számítják ki. A modell a szerződési feltételek szerinti kötelezően választandó biztosítási kockázatok díját veszi költségként figyelembe, és biztosításpiaci átlagdíjjal kalkulál.

A típuspélda a következő paramétereket veszi alapul:

1. a biztosított 35 éves személy,
2. a biztosítás időtartama rendszeres díjas szerződéseknél 10-15-20 év, egyszeri díjasoknál: 5-10-20 év (mindhárom tartamra el kell végezni a kalkulációt),
3. rendszeres díjas szerződéseknél a díjfizetés gyakorisága éves, a fizetés csoportos beszedéssel (banki levonással) történik.

A TKM érték szerződés szerinti teljesítést feltételez, azaz a számítás azt veszi alapul, hogy a szerződés az előre meghatározott tartam előtt nem kerül visszavásárlásra, díjmentesítésre, vagy egyéb módon (pl. biztosítási szolgáltatás következtében) nem szűnik meg, és az eredeti díjelőírás szerint megállapított díj megfizetése esedékesség szerint megtörténik.

A nyugdíjbiztosítások esetében a típuspélda annyiban módosul, hogy a számítás figyelembe veszi a nyugdíjbiztosítások sajátosságát, nevezetesen azt, hogy a termék nyugdíjba vonuláskor szolgáltat. Az adott tartamra ezért 65 év mínusz a belépési korrallal kell számolni. Ezeket a termékeket a megkülönböztetés érdekében TKM^{Ny} jelzéssel mutatják be a biztosítók.

Milyen célt szolgál a TKM*?

Előfordulhat, hogy a konkrét termék esetében a fent jelzett típuspéldában rögzített valamely paraméter nem elérhető (pl. 35 éves biztosított), vagy a termék díja magasabb a piaci átlagdíjnál. Ezekben az esetekben - amennyiben ez az eltérés hatással van a TKM értékre -, a TKM érték mellett egy * jelzés szerepel, és egyben az is feltüntetésre kerül, hogy a biztosító számítása mennyiben tér el a típuspéldában meghatározott paraméterektől.

Miért külön táblázatban kerültek feltüntetésre a garanciával rendelkező termékek?

A szerződésben szereplő biztosító vagy egy harmadik személy (hitelintézet, másik biztosító vagy viszontbiztosító) vállalhatja, hogy a termék lejártakor, illetve a szerződésben rögzített időpontban legalább az eredeti díjelőírás szerint befizetett díjak összegét visszafizeti. Ez a vállalat kiegészülhet hozamra vonatkozó garanciával is. Érdemes tisztában lenni ugyanakkor azzal is, hogy ha a garanciát nem a szerződéses biztosító nyújtja és a külső garantőr a kötelezettségvállalását nem teljesíti, úgy a biztosító nem köteles az adott szintű szolgáltatás nyújtására.

A garancia egy plusz szolgáltatás a garantőr részéről, aminek ára van, ami szintén megjelenik a TKM értékében. Így a terméket jellemző nagyobb biztonság mellett emiatt is indokolt ezen termékek elkülönített feltüntetése.

Milyen költségeket tartalmazza TKM számítás?

A TKM számítás figyelembe veszi a biztosító által az adott termék kapcsán felszámolt valamennyi költséget, ami rontja az ügyfél befektetésének az értékét, valamint unit linked biztosítások esetében tartalmazza a mögöttes alapok vagyongazdálkodási költségeit. Ennek megfelelően a TKM tartalmazza:

- Az alapkezelési költségeket; melybe beleértendő különösen az eszközalapok költsége, a befektetési jegyek vagyongazdálkodási díja, és egyéb költséglevonások, mint a befektetési egységek vételi és eladási árfolyamának különbségéből adódó költségek, a nominális díjelérési ígéret alapján elvont díjak és költségek, illetőleg azoknak a befektetési eredményt befolyásoló hatása, valamint a mögöttes instrumentumok befektetési költségei. Amennyiben az adott társaság eszközalap- illetőleg mögöttes alap kezelési díjai eltérnek a különböző eszközalapok esetében, akkor egy minimum-maximum tartomány kerül meghatározásra. A vagyongazdálkodási költségek esetében a TKM mutató számítása addig a szintig nyúl vissza, amíg el nem tűnik az alapok alapja megoldás, vagyis figyelembe veszi az eszközalapok költségét és az eszközalapokban lévő befektetési eszközökből annak kezelője vagy kibocsátója által elvont költségeket.
- A szerződésbe kötelezően beépített kockázati élet- és vagy balesetbiztosítás költségeit. A nagyobb kockázati tartalom – magasabb értékű biztosítási fedezet – tehát magasabb TKM-et fog eredményezni.
- Mind a szerzési, mind a fenntartási költségeket, és minden fix (adminisztratív jellegű) és változó költséget.

Milyen költségeket nem tartalmaz a TKM?

Mivel az értékkövetés mértékét a tartam során a kötelezően indexálódó termékek kivételével nem lehet előre jelezni, ezért a TKM nem tartalmazza a tartam alatt az értékkövetés százalékaival növelt költségek emelkedéséből származó változást. Nem tartalmazza továbbá

azokat a költségeket sem, melyek a szerződés során az ügyfél döntésétől függenek, vagyis az eszközalapok közötti átváltások költségét.

Értelemszerűen nem tudja továbbá figyelembe venni a számítás a díjhoz és a kifizetésekhez kapcsolódó esetleges adó- és járulékterheket és/vagy kedvezményeket, mivel ezek a szabályok függvényében, a biztosítótól függetlenül változhatnak, ill. a kedvezmények igénybevétele az ügyfél döntésétől (is) függ.

Változhat-e időközben a TKM mutató?

A már megkötött, TKM körbe tartozó életbiztosítási szerződések esetében a TKM nem kerül újra kiszámításra.

A TKM-körbe tartozó termékek esetén, amennyiben a Biztosító változtat az induláskor feltételezett költségeken, akkor soron kívül újra kell számolni a TKM mutatót és azt a Biztosító 15 napon belül köteles korrigáltatni illetőleg korrigálni a Szövetség és a társaság Internetes honlapján. A változásokat az ügyfél számára szerződéskötéskor átadandó dokumentumokon is át kell vezetni.

Miért jó, ha tudom a TKM értékeket?

A típuspéldák segítségével a magyar életbiztosítási piacon kínált biztosítások költségszintje könnyebben összehasonlíthatóvá válik, ami segíti az ügyfél eligazodását.

A termékeknél feltüntetett TKM értékek vonatkoznak az egyes szerződésekre is?

A TKM mutató NEM a megvásárolni kívánt konkrét szerződéssel kapcsolatban ad pontos képet a költségekről, hanem megközelítő tájékoztatást nyújt az adott termékkel kapcsolatos költségekről, amelyek természetesen a szerződés egyedi paramétereire tekintettel akár lényegesen (akár pozitív akár negatív irányban) is eltérhetnek a közölt TKM-től.

Miért nem az egyes szerződésekre vonatkozó TKM-et mutatják ki?

A TKM bevezetésének célja, hogy az ügyfelek számára összehasonlíthatóvá tegye a különböző életbiztosítási termékeket. Ezt csak úgy tudja megtenni, hogy „közös nevezőre” hozza ezeket (típuspélda) és ezekre vonatkozóan kéri a TKM számításokat a különböző társaságoktól. Ezek alapján tájékozódhat az ügyfél a társaságok költségszintjeiről.

Miért térhet el a terméknél feltüntetett TKM és az én saját költségmutatóm?

A termékeknél feltüntetett TKM az átlag életbiztosítási piaci értékeket megközelítő modellel (kötelező kockázat, piaci átlagdíj, adott korú biztosított) számol. Az egyes szerződéseknél a biztosítási szolgáltatások köre és a biztosítási díj is jelentősen eltérhet, ami miatt lényegesen különbözhet az adott szerződés költségmutatója a közölt TKM értéktől. Hatással van továbbá a TKM mutató értékére a konkrét szerződés választott futamideje is.

Hogyan ismerheti meg Ön a TKM-et és tudhat meg egyéb információkat a szerződés aláírása előtt?

A TKM önszabályozáshoz csatlakozó biztosítók kötelezően vállalják, hogy a TKM értékeket még az ajánlati szakaszban az ügyfelek tudomására hozzák az ügyféltájékoztató részeként, továbbá elérhetővé teszik saját honlapjukon. A TKM értékek megtalálhatóak továbbá a MABISZ és az MNB honlapján is.

Hogyan tudom összehasonlítani az egyes termékeket? Ahol kisebb a TKM, ott biztosan alacsonyabbak a költségek is?

A „közös nevező” miatt az alacsonyabb TKM érték alacsonyabb költséget is jelent az adott példaszereződésnél. Mivel azonban a költségek része a kockázati fedezet díja, érdemes a Biztosító által vállalt kockázati fedezet jellegét (baleseti vagy élet, esetleges további elemek) mértékét is figyelembe venni.

Mi a jelentősége a TKM limitfigyelésnek?

Mint minden jól működő rendszer, a TKM is együtt változik a piaccal, reagál az új fejleményekre. Miközben az életbiztosítások kockázati fedezetet is tartalmazó termék, vitathatatlan, hogy a fogyasztó azokat megtakarítási céllal is vásárolja. A biztosítási szakma ezért külön hangsúlyt fektet arra, hogy a biztosítási védelem mellett a termék megtakarítási funkciói is érezhetőek legyenek. Ezt a célt szolgálja az a szabály, amely rendszeresít egy figyelemfelhívó mondatot a standardizált TKM ügyfél-tájékoztatón, ami jelzi az ügyfélnek, ha az adott termék TKM értéke egy előre meghatározott sávot meghalad (limitfigyelés). Ezzel azt üzeni a TKM rendszer a potenciális vásárlónak, hogy a limit feletti TKM értékű termék dominánsan nem megtakarítási célokat szolgál.

A meghatározott felső korlátot meghaladó TKM értékre ugyanakkor számos védhető, és az ügyfél érdekeit nem sértő ok létezik, ilyen pl. magas kockázati díjrész, szofisztikált eszközalap, vagy a magas szintű ügyfélszolgálat. Indokolt ezért az is, hogy a TKM tájékoztatási limit ne abszolút korlátként működjön. Továbbra is lehetséges tehát a TKM szabályok szerint is a limitet meghaladó termékek forgalmazása, ugyanakkor erre a tényre kötelező módon fel kell hívni az ügyfél figyelmét a tájékoztató dokumentumon, és egyben arra is lehetőség van, hogy a biztosító elmagyarázza ennek az okát. Nyugdíjbiztosítások esetében az MNB unit-linked ajánlásának elvárásának megfelelően az alsó TKM értéktől való felfelé történő eltérést minden esetben indokolni kell az ügyfél felé.

Mire figyeljünk még, mielőtt döntést hozunk?

A TKM mutató fontos, de nem az egyetlen lényeges pontja a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokkal kapcsolatos szerződéskötéskori tájékoztatásnak. Nem elhanyagolható szempont a konkrét ajánlatban szereplő biztosítási fedezet jellege és nagysága, ami a biztosítási fedezetet adja. Mivel hosszú távú megtakarításokról szól a biztosítás, ezért sokat számít az, hogy mennyire lehet adott esetben likvid a szerződés, milyen addicionális előnyöket kínál a társaság az ügyféligények kiszolgálásában (pl. befektetések online átcsoportosításának lehetősége), milyen kiegészítő fedezetekkel bővíthető adott esetben a biztosítás, röviden: hogy a termék mennyire testre szabható.

EU konform-e a TKM mutató?

A unit linked biztosítások költségszintjének ilyen módon történő kimutatása jelenleg megelőzi az általános európai elvárásokat és a gyakorlatot. Az egyes országokban ugyan vannak hasonló kezdeményezések a költségtranszparencia megteremtésére, de a reális összehasonlítást az eltérő piaci környezet (angolszász típusú pénzügyi közvetítői rendszer, pénzügyi kultúra fejlettsége közti különbségek) sem igazán teszi lehetővé. Összességében

elmondhatjuk, hogy a TKM mutató alkalmazása progresszív fejlemény az európai átlagmegoldást tekintve.

Ki ellenőrzi a TKM-számításokat és a Charta betartását?

A Biztosítótársaságok által végzett TKM-számításokat a Szövetség által megbízott független aktuárius szakértő (Deloitte) évente egyszer auditálja. Az ellenőrzéshez szükséges adatokat a biztosítók kötelesek a Szövetség rendelkezésére bocsátani.

Új termékeknél mikortól kell publikálni a TKM-et?

Új termék bevezetése esetén a TKM értékeket a termék bevezetésével egy időben fel kell tüntetni a Szövetség, a Biztosító és az MNB honlapján, illetőleg az ügyfél részére átadott ügyféltájékoztató részeként átadott dokumentumban.

Magyar Biztosítók Szövetsége